

Onderzoeksprotocol Feitenonderzoek Anonieme brieven Tweede Kamer

Vastgesteld door gedelegeerd opdrachtgevers op 26-04-2023

VERTROUWELIJK

INHOUDSOPGAVE

1.	Inleiding	3
1.1	Aanleiding en werkwijze feitenonderzoek	3
1.2	Plan van aanpak	4
1.3	Klacht en beroep bij onafhankelijke beroepscommissie	5
2.	Informatieprotocol	6
2.1	Werkwijze en opbouw gesprekken	7
2.2	Verslaglegging gesprekken en bewaartermijn	8
2.3	Extern onafhankelijk persoon voor nazorg gesprekspartners	8
3.	Hoor- en wederhoorprotocol	9
3.1	Beschikbaar stellen onderzoeksprotocol	9
3.2	Hoor- en wederhoor/zienswijzegesprek	9
3.3	Rapportage	9
4.	Bekendmakingsprotocol	11
4.1	Informeren gesprekspartners voorafgaand aan de bekendmaking	11
4.2	Opleveren eindrapport	11
4.3	Opleveren publiceerbare samenvatting	12

1. Inleiding

Het onderzoeksprotocol voor dit feitenonderzoek is afgeleid van het bij Hoffmann bestaande en in gebruik zijnde protocol voor onderzoeken naar ongewenst gedrag. Beide zijn in lijn met vigerende wet- en regelgeving voor het uitvoeren van feitenonderzoek.

1.1 Aanleiding en werkwijze feitenonderzoek

Naar aanleiding van signalen die zijn beschreven in twee anonieme brieven die het Presidium van de Tweede Kamer heeft ontvangen, waarin de omgangsvormen binnen de ambtelijke organisatie van de Tweede Kamer aan de orde worden gesteld, is Hoffmann in opdracht van de formele opdrachtgevers, het Presidium en de voormalige Griffier, op 19 oktober 2022 gevraagd een feitenonderzoek uit te voeren. Op 9 november 2022 hebben het Presidium en de waarnemend Griffier besloten om het gedelegeerd opdrachtgeverschap van het feitenonderzoek bij onafhankelijke derden te beleggen.

Het gedelegeerd opdrachtgeverschap wordt ingevuld door:

- De heer M. Noordegraaf, hoogleraar Bestuurskunde;
- De heer W.H.A.C.M. Bouwens, hoogleraar Arbeidsrecht;
- Mevrouw A. Nauta, bijzonder hoogleraar Organisationspsychologie.

De gedelegeerd opdrachtgevers onderhouden alle benodigde contacten met Hoffmann en maken waar nodig keuzes in verband met de uitvoering van het onderzoek, tot het moment dat het rapport in definitieve vorm wordt aangeboden aan de formele opdrachtgevers.

Het Presidium heeft besloten tot een feitenonderzoek. De doelstellingen van het feitenonderzoek luiden:

- Vaststellen of hetgeen is beschreven in de twee anonieme brieven daadwerkelijk heeft plaatsgevonden;
- Vaststellen hoe vanuit de werkgever in brede zin het (voormalig) Presidium, de (voormalig) Griffier en het (voormalig) Managementteam op de in de anonieme brieven gemelde situaties is gereageerd, met dien verstande dat de onderzoeksopdracht gericht blijft op het uitvoeren van feitenonderzoek ten aanzien van het gestelde in beide anonieme brieven.

Het onderzoek richt zich op de vraag:

- of wat in de brieven gesteld wordt feitelijk heeft plaatsgevonden.

Indien dit heeft plaatsgevonden richt het onderzoek zich op de vragen:

- wat de aard en de omvang van de verweten gedragingen zijn;
- wat de feiten en omstandigheden zijn waaronder die gedragingen hebben plaatsgevonden;
- wat de rol van de bij de signalen/gedragingen/verwijten betrokken personen is geweest.

Het onderzoek richt zich niet op de vraag hoe betrokkenen situaties hebben beleefd of hoe zij deze situaties kwalificeren. Daarnaast richt het onderzoek zich niet op de vraag welke juridische conclusies over de feiten getrokken kunnen of moeten worden. Het onderzoek dient om onderbouwd vast te kunnen laten stellen of hetgeen is omschreven in de desbetreffende brieven een grondslag vindt in feiten. Vanwege het feit dat de doelstelling van het onderzoek uitdrukkelijk beperkt is tot hetgeen in de anonieme brieven is gesteld, zullen de onderzoekers van Hoffmann met de gedelegeerd opdrachtgevers overleggen of en wanneer welke veronderstelde feiten en personen deel uit zullen maken van het onderzoek.

Omdat het onderzoek van Hoffmann een feitenonderzoek is, zullen de uitkomsten van het onderzoek van de Universiteit Utrecht naar sociale veiligheid bij de Kamerorganisatie niet bij het onderzoek worden betrokken. Het onderzoek van de Universiteit Utrecht is ingesteld in opdracht van de voorzitter van de Tweede Kamer en betreft geen feitenonderzoek, maar een anoniem 'belevingsonderzoek'.

Binnen Hoffmann is een beperkt aantal medewerkers aangewezen die toegang zullen hebben tot het onderzoeksdossier op basis van het 'need to know' principe. Hierbij is uitgegaan van een minimaal aantal medewerkers en maatregelen zijn getroffen om andere medewerkers uit te sluiten van toegang tot het onderzoeksdossier. Voor het onderzoek zijn drie onderzoekers vrijgemaakt met een ruime ervaring op het gebied van het onderzoeken van ongewenst gedrag:

- een senior onderzoeker met grote ervaring met complexe onderzoeken naar ongewenst gedrag;
- een psycholoog met ervaring met complexe onderzoeken naar ongewenst gedrag;
- en een (reserve) onderzoeker met grote ervaring met complexe onderzoeken en het opstellen/lezen van onderzoeksrapportages.

Daarnaast leest een externe advocaat arbeidsrecht met wiens kantoor Hoffmann geen samenwerkingsrelatie onderhoudt als onafhankelijk juridisch adviseur waar nodig mee bij het opstellen van het plan van aanpak, het onderzoeksprotocol en het (eind)rapport. In voorkomende gevallen behoudt Hoffmann zich het recht voor om juridische ruggespraak met de betreffende externe advocaat te houden.

1.2 Plan van aanpak

Bij de verstrekking van de onderzoeksopdracht is het volgende plan van aanpak opgesteld:

- dossierstudie van documenten om te bepalen met welke (voormalig) medewerkers in het kader van de onderzoeksvraag een gesprek gevoerd zou moeten worden;
- indien noodzakelijk het opvragen van relevante documenten naar aanleiding van de dossierstudie;

- het voeren van gesprekken met de personen die in de twee anonieme brieven genoemd worden met waarborgen van vrijwilligheid, zoveel als mogelijk anonimiteit¹, AVG en de Privacygedragscode sector particuliere onderzoeksbureaus van de Nederlandse Veiligheidsbranche²;
- het voeren van een hoor- en wederhoor gesprek/gesprekken met de personen te wier aanzien verwijten worden gemaakt;
- het opleveren van een eindrapport.

1.3 Klacht en beroep bij onafhankelijke beroepscommissie

Hoffmann heeft een klachtenregeling die via haar website³ is gepubliceerd. Bij klachten over de wijze van onderzoek door Hoffmann en de compliance met de AVG/de eerdergenoemde Privacygedragscode kan een klacht aan de directeur van Hoffmann worden gericht. Mocht de klager niet tevreden zijn over de afhandeling van de klacht door de directeur van Hoffmann, dan staat er een beroepsmogelijkheid open bij de onafhankelijke beroepscommissie van de Nederlandse Veiligheidsbranche.

¹ Zie voorwaarden opstellen eindrapportage op pagina 5.

² <https://s3.eu-central-1.amazonaws.com/nvb.gi/wp-content/uploads/2022/02/18090909/3573121-getekende-versie-PPO.pdf>

³ <https://hoffmann.nl/>

2. Informatieprotocol

Op basis van de informatie uit de anonieme brieven en de informatie uit de documentenstudie, die is verricht om te bepalen met welke (voormalig) medewerkers in het kader van de onderzoeksvraag een gesprek gevoerd zou moeten worden, zullen de onderzoekers van Hoffmann gesprekken voeren met betrokken personen. Er zullen gesprekken gevoerd worden met zowel degene ten aanzien van wie verwijten worden gemaakt, personen die zelf ervaringen hebben gehad of bij situaties aanwezig zijn geweest, HR-medewerkers van de Tweede Kamer en vertrouwenspersonen van de Tweede Kamer, die mogelijk kennis hebben van de in de anonieme brieven genoemde situaties. Hoffmann zal aan de gedelegeerd opdrachtgevers de namen en/of functies van de betrokkenen, die op basis van de analyse van de twee anonieme brieven bekend zijn geworden, beschikbaar stellen. De gedelegeerd opdrachtgevers zullen de contactgegevens van de gesprekspartners bij de ambtelijke organisatie van de Tweede Kamer opvragen en aan Hoffmann beschikbaar stellen. Hoffmann zal vervolgens de gesprekspartners gaan benaderen en een afspraak maken om een gesprek te voeren.

Daarnaast kunnen er, in overleg met de gedelegeerd opdrachtgevers, gesprekken gevoerd worden met eventuele andere personen ten aanzien waarvan uit de eerder gevoerde gesprekken is gebleken dat zij mogelijk betrokken waren bij de signalen die gemeld zijn in de anonieme brieven.

De ervaring van Hoffmann is dat gesprekken met gesprekspartners die zelf ervaringen hebben gehad gemiddeld drie tot vier uur in beslag zullen nemen. Gesprekken met gesprekspartners die situaties mogelijk kunnen onderbouwen nemen gemiddeld twee tot drie uur in beslag. Dit komt doordat van de gesprekken direct gespreksverslagen worden opgemaakt die teruggelezen worden door de gesprekspartners en, op basis van vrijwilligheid, door hen ondertekend voor akkoord.

Mochten zich medewerkers spontaan melden bij de waarnemend Griffier, de gedelegeerd opdrachtgevers of bij Hoffmann, die aangeven aan het onderzoek mee te willen werken, dan worden de namen/meldingen aan de gedelegeerd opdrachtgevers bekendgemaakt. De gedelegeerd opdrachtgevers bepalen of deze meldingen al dan niet betrekking hebben op de te onderzoeken signalen en of ze tot waardevolle nieuwe inzichten kunnen leiden. Mocht dit het geval zijn, dan zullen de gedelegeerd opdrachtgevers de contactgegevens van de melders aan de onderzoekers van Hoffmann beschikbaar stellen, zodat een afspraak met hen kan worden gemaakt voor het voeren van een gesprek in het kader van het onderzoek. Indien de melding geen betrekking heeft op de te onderzoeken signalen aangaande de in anonieme brieven genoemde situaties, of naar verwachting geen nieuwe informatie zal opleveren, zullen de gedelegeerd opdrachtgevers deze meldingen archiveren en beschikbaar houden voor een mogelijk later in te stellen vervolgonderzoek. Dit geldt ook voor andere informatie die tijdens de gesprekken naar voren komt, maar buiten de scope van de onderzoeksopdracht valt.

2.1 Werkwijze en opbouw gesprekken

Alle gesprekspartners zal bij deelname aan het onderzoek worden gevraagd zich te legitimeren, zodat de identiteit van de gesprekspartner kan worden vastgesteld. Bij het bezoeken van het kantoor van Hoffmann wordt te allen tijde om de legitimatie gevraagd in het kader van de ISO 27001-certificering van Hoffmann op het gebied van informatiebeveiliging. Alle gesprekken vinden plaats op basis van vrijwilligheid en zullen zoveel mogelijk plaatsvinden ten kantore van Hoffmann te Almere. Op deze manier kan worden gewaarborgd dat er geen afluisterapparatuur in de gespreksruimte aanwezig is. Tevens zal erop worden toegezien dat tijdens de gesprekken geen opname-devices in de gespreksruimte aanwezig zijn. Indien een gesprekspartner toch een andere gesprekslocatie wenst, zullen de onderzoekers van Hoffmann dit in overleg met de gesprekspartner met elkaar afstemmen. In dit geval zal Hoffmann erop toezien dat geen ongewenste opnames van het gesprek worden gemaakt, maar kan Hoffmann daaromtrent geen zekerheid stellen. Er zullen tijdens de gesprekken geen andere personen in de gespreksruimte aanwezig zijn, anders dan de gesprekspartner, degene die de gesprekspartner eventueel bijstaat, en de onderzoekers. Ook zullen geen opnames (audio/video) van de gesprekken (mogen) worden gemaakt in verband met de vertrouwelijkheid en de publicitaire/politieke gevoeligheid van het onderzoek.

Bij aanvang van de gesprekken zullen de onderzoekers zich legitimeren en aangeven dat medewerking aan het onderzoek op basis van vrijwilligheid plaatsvindt. Bij het voeren van de gesprekken wordt de Privacy-gedragcode sector particuliere onderzoeksbureaus van de Nederlandse Veiligheidsbranche in acht genomen. Persoonsgegevens van gesprekspartners worden verwerkt conform de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)⁴.

De onderzoekers zullen op basis van een semigestructureerd gesprek en door middel van open vraagstelling met de gesprekspartners de situaties, zoals vermeld in de anonieme brieven, bespreekbaar maken. Hierbij wordt een deel van de gestelde vragen vooraf door de onderzoekers bepaald. De volgorde waarin de vragen worden gesteld is flexibel en de gesprekspartners kunnen volledig vrij antwoorden. Ook kunnen de onderzoekers bij deze onderzoeksmethode doorvragen op de antwoorden van de gesprekspartners. De gesprekspartners krijgen tijdens het gesprek de gelegenheid om de feiten en omstandigheden van de door hen ervaren situaties te bespreken. De onderzoekers zullen de nadruk leggen op het vertoonde gedrag en wat voor impact dit gedrag heeft gehad op de gesprekspartners, om zo de daadwerkelijke feiten te kunnen vaststellen. De onderzoekers zullen eerst de concrete gebeurtenis volledig uitvragen. Daarna zal zoveel mogelijk gedetailleerde en verifieerbare informatie worden gevraagd.

Het eerste gedeelte van het gesprek heeft betrekking op algemene informatie, zoals functie en werkzaamheden. Vervolgens zijn de vragen gericht op de situaties zoals deze in de anonieme brieven staan beschreven. Tot slot wordt aan de gesprekspartners gevraagd hoe zij het gesprek met de

⁴ <https://autoriteitpersoonsgegevens.nl/nl/onderwerpen/avg-europese-privacywetgeving>.

onderzoekers hebben ervaren. Deze reactie zal ook opgenomen worden in het gespreksverslag. Met gesprekspartners wordt zo min mogelijk onderzoeksinformatie gedeeld. Dit gebeurt alleen wanneer dit relevant is om verschillen in verklaringen of verschillen met andere gegevensbronnen te onderzoeken. Als vanzelfsprekend gebeurt dit te allen tijde met uiterste terughoudendheid om verspreiding van informatie, kleuring van waarnemingen, et cetera te voorkomen. Er wordt met gesprekspartners niet besproken wie aan het onderzoek hebben deelgenomen, of nog gaan deelnemen.

Aangezien zorgvuldigheid voorop staat en gesprekspartners zich volledig moeten kunnen vinden in de weergave van het gesprek, is de ervaring van Hoffmann dat gesprekspartners deze gesprekken als langdurig kunnen ervaren. Naar het oordeel van Hoffmann is het beter om gesprekken in een keer goed te voeren dan verschillende contactmomenten te hebben die onnodige (emotionele) impact kunnen hebben op de gesprekspartners. Gesprekken kunnen te allen tijde even worden onderbroken voor een pauze. Daarnaast wordt ervoor gezorgd dat gesprekspartners kunnen eten en drinken.

2.2 Verslaglegging gesprekken en bewaartermijn

Tijdens het gesprek zal een gespreksverslag opgemaakt worden. Dit verslag wordt direct na afloop van het gesprek geprint, waarna de gesprekspartner voldoende gelegenheid krijgt het verslag te lezen en de mogelijkheid krijgt om aanpassingen/aanvullingen voor te stellen. Deze zullen in overleg met de gesprekspartner worden verwerkt in het definitieve verslag. Na akkoord op de inhoud van het verslag wordt de gesprekspartner gevraagd het definitieve verslag te ondertekenen en te paraferen. De gespreksverslagen zullen gedurende het onderzoek ten kantore van Hoffmann bewaard blijven en dienen alleen voor het opstellen van het eindrapport. De gesprekspartners zullen na afronding van het onderzoek hun eigen gespreksverslag via een beveiligde omgeving per e-mail toegestuurd krijgen.

Vanwege de privacy van de gesprekspartners zullen de gespreksverslagen geen deel uitmaken van de eindrapportage of ter inzage worden gegeven aan anderen, ook niet aan de formeel opdrachtgever. Wel zijn deze gespreksverslagen (gedurende de bewaartermijn van minimaal één jaar) beschikbaar ten behoeve van een eventuele juridische procedure. Op deze wijze is de privacy aan de voorzijde zoveel mogelijk gewaarborgd en is tegelijkertijd toetsing achteraf door een rechter mogelijk. Voor een langere bewaartermijn dan één jaar is een beoordeling nodig, waarbij op basis van het proportionaliteitsbeginsel wordt getoetst of er een zwaarwegend belang is om het onderzoeksdossier langer te bewaren (bijvoorbeeld in het geval van een juridische procedure). Voor dit dossier zal deze toetsing maandelijks plaatsvinden.

2.3 Extern onafhankelijk persoon voor nazorg gesprekspartners

Indien gesprekspartners daar prijs op stellen, kan er nazorg verleend worden door een van onze overige gedragswetenschappers/psychologen, die geen betrokkenheid hebben bij het onderzoek.

3. Hoor- en wederhoorprotocol

3.1 Beschikbaar stellen onderzoeksprotocol

Aan de personen te wier aanzien in de anonieme brieven verwijten worden gemaakt, wordt voorafgaand aan het onderzoek desgewenst inzage in het onderzoeksprotocol verleend. Daarbij zal de informatie uit de twee anonieme brieven in hoofdlijnen bekend worden gemaakt. Hierbij zal de betreffende persoon op voorhand een schriftelijk reactie worden gevraagd op de informatie uit de anonieme brieven.

3.2 Hoor- en wederhoor/zienswijzegesprek

De personen te wier aanzien verwijten worden gemaakt worden in de gelegenheid gesteld om aan het onderzoek mee te werken in de vorm van een hoor- en wederhoor/zienswijzegesprek, voordat het definitieve rapport wordt opgesteld. Hierbij zullen de conceptbevindingen tijdens een gesprek mondeling voorgelegd worden aan de betrokken personen voor commentaar. Het rapport zelf wordt tijdens het gesprek niet gedeeld. Van dit gesprek zal, net als van alle andere gesprekken, een gespreksverslag worden opgemaakt (zie voor verdere bijzonderheden 'werkwijze en opbouw gesprekken').

De personen te wier aanzien verwijten worden gemaakt, zullen tijdens het hoor- en wederhoor/zienswijzegesprek in de gelegenheid worden gesteld kennis te nemen van de verwijten en hun zienswijze daarop kenbaar te maken. Deze personen zullen in de gelegenheid gesteld worden om in een persoonlijk gesprek met de onderzoekers te reageren op de uit het onderzoek bekend geworden bevindingen. De betrokken personen krijgen daarbij vanuit Hoffmann geen inzage in gespreksverslagen, in verband met de individuele belangen van de gesprekspartners en het onderzoeksbelang.

3.3 Rapportage

De rapportage bevat een uitgebreide en een concrete weergave van de bevindingen van het onderzoek, waarin de onderzoeksvragen systematisch worden beantwoord. Herleidbare informatie van personen, zoals specifieke functies en specifieke functieniveaus, zal zoveel mogelijk worden vermeden met uitzondering van de personen te wier aanzien verwijten worden gemaakt. In de rapportage worden op hoofdlijnen de betrokken actoren genoemd, zonder namen en functies. In de rapportage wordt eveneens op hoofdlijnen omschreven welke stukken en documenten zijn verzameld. Er wordt geen bijlage met gesprekspartners bijgevoegd. Dus geen namen, geen specifieke functies en geen specifieke functieniveaus.

Indien aan bepaalde personen verwijten worden gemaakt, worden zij mondeling geïnformeerd over het deel van de rapportage (en samenvatting) dat op de hun verweten gedragingen betrekking heeft. Dit vindt op locatie plaats, om ervoor te zorgen dat er geen tekst/tekstdelen verspreid worden.

Indien de betrokken personen niet wensen mee te werken aan het onderzoek, zal dit tot uitdrukking komen in de rapportage. De eventueel vastgestelde feiten en omstandigheden zullen dan in de rapportage worden verwerkt, zonder de zienswijze van de betrokken personen.

4. Bekendmakingsprotocol

4.1 Informeren gesprekspartners voorafgaand aan de bekendmaking

In principe wordt geen van de gesprekspartners voorafgaand aan de publicatie van de samenvatting geïnformeerd over het geheel van de bevindingen, behalve degene(n) te wier aanzien verwijten worden gemaakt. De onderzoekers delen deze informatie mondeling met deze personen.

Wel kunnen gesprekspartners, als ze dit willen, mondeling kennisnemen van de deelbevindingen die rechtstreeks voortkomen uit de informatie die zij aan de onderzoekers hebben verstrekt. Dit om te checken of deze deelbevindingen voldoende betrouwbaar zijn gerapporteerd, dat wil zeggen dat ze niet herleidbaar zijn tot de betreffende gesprekspartner(s). Dit gebeurt voorafgaand aan het moment dat het geheel van de bevindingen mondeling gedeeld wordt met degene(n) te wier aanzien in de anonieme brieven verwijten worden gemaakt.

4.2 Opleveren eindrapport

Aan het einde van het onderzoek zullen de onderzoekers een eindrapportage opstellen die beschikbaar zal worden gesteld aan de gedelegeerd opdrachtgevers. De gedelegeerd opdrachtgevers houden toezicht op hetgeen in de eindrapportage opgenomen wordt en of dit in overeenstemming is met de inhoud van de gespreksverslagen. De formele opdrachtgevers zijn niet betrokken bij het opstellen van de eindrapportage noch van de samenvatting die door de formele opdrachtgevers openbaar gemaakt zal worden. Van het definitieve eindrapport zal één exemplaar in hard copy aan de gedelegeerd opdrachtgevers worden verstrekt. De gedelegeerd opdrachtgevers dragen zorg voor de verstrekking aan de formele opdrachtgevers, de Kamervoorzitter en de waarnemend Griffier, met het verzoek dit rapport niet met anderen te delen en na inzage aan Hoffmann te retourneren, een en ander behoudens wettelijke verplichtingen tot het geven van toegang, inzage of het anderszins delen van informatie uit dit document.

Zodra de rapportage wordt opgeleverd aan de formele opdrachtgever zullen de gedelegeerd opdrachtgevers een begeleidend schrijven opstellen, waarin niet enkel wordt teruggeblikt op het feitenonderzoek en het verloop ervan, maar tevens suggesties worden gedaan voor de bekendmaking en de benutting van het onderzoek, in het bijzonder ter verbetering van het werkklimaat van personen werkzaam binnen de ambtelijke organisatie van de Tweede Kamer. De formele opdrachtgever kan vervolgens betrokken personen tijdig informeren. Daarover zullen de gedelegeerd opdrachtgevers procedureel afstemmen, met nadruk op de belangen van personen alsmede goede verhoudingen.

Het rapport is strikt vertrouwelijk en uitsluitend bestemd voor de formele opdrachtgevers en/of diens gemachtigden. Het rapport mag niet worden gebruikt voor andere doeleinden dan waarvoor het bestemd is. Het copyright en eigendom van het rapport berust bij Hoffmann en mag zonder schriftelijke toestemming van Hoffmann niet vermenigvuldigd of aan derden verleend worden. Een rapport mag zonder schriftelijke toestemming van Hoffmann niet aan derden worden voorgelezen of ter inzage

gegeven of in afschrift worden uitgereikt. Indien de formele opdrachtgever, om welke reden dan ook, over dient te gaan tot een juridische procedure kan het rapport hier deel uit van gaan maken.

4.3 Opleveren publiceerbare samenvatting

Bij de oplevering van de eindrapportage zullen de onderzoekers een samenvatting opleveren die openbaar gemaakt kan worden. In de samenvatting worden de uitkomsten van het feitenonderzoek, zoals vermeld in de onderzoeksvragen, op hoofdlijnen beschreven. De uitkomsten uit het feitenonderzoek in deze samenvatting zullen niet herleidbaar naar gesprekspartners gerapporteerd worden.

*VERTROUWEN IS GOED,
HOFFMANN IS BETER*